

37. เจมส์ แอ็บบอต แมคเน็ล วิสท์เลอร์ (James Abbott McNeill Whistler)

จิตรกรเชื้อชาติอเมริกันผู้ต่อต้านธรรมเนียมในศิลปะอังกฤษ

ภาพเขียนตัวเองของวิสท์เลอร์

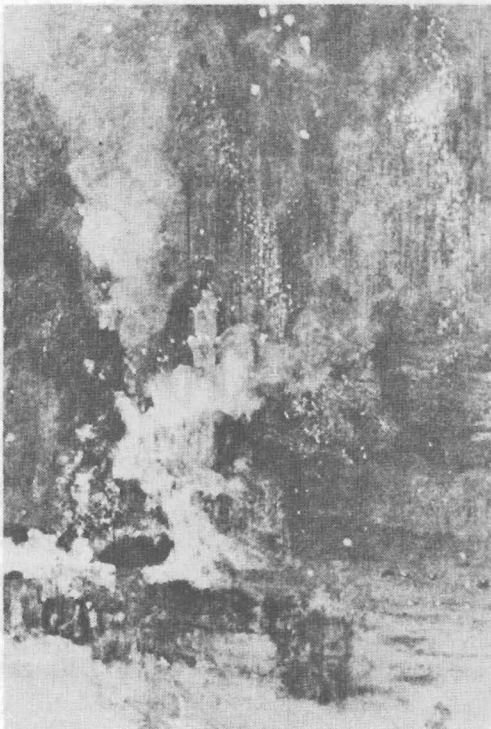
เจมส์ แอ็บบอต แมคเน็ล วิสท์เลอร์ เกิดที่โลเวล รัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา เป็นบุตรของนายทหารบกผู้เปลี่ยนอาชีพมาเป็นวิศวกรและตระเวนทำงานไปทั่ว ตั้งแต่ ค.ศ. 1842 ถึง ค.ศ. 1849 ครอบครัวนี้อยู่ในเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ประเทศรัสเซียเป็นส่วนใหญ่ วิสท์เลอร์ เริ่มเรียนวิชาศิลปะเป็นครั้งแรก ณ สถาบันจิตรศิลป์ที่เมืองนั้น

เมื่อบิดาถึงแก่กรรมใน ค.ศ. 1849 วิสท์เลอร์ก็กลับไปสหรัฐอเมริกา เข้าเรียนในโรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยท์ใน ค.ศ. 1851 แต่เรียนอยู่ได้เพียง 3 ปีเท่านั้นก็ถูกไล่ออก เขาไปทำงานให้กับสำนักงานแผนที่ฝั่งทะเลและกระแสน้ำของสหรัฐฯ ในรัฐวอชิงตันอยู่พักหนึ่ง เป็นงานที่ทำให้เขาได้ฝึกฝีมือในการทำภาพพิมพ์โลหะ และแล้วใน ค.ศ. 1855 เขาก็จากสหรัฐอเมริกาไปโดยไม่คืนกลับมาอีกเลย ขณะไปศึกษาศิลปะในปารีสกับ Charles Gleyre นั้นเป็นเวลาที่เขาปล่อยตัวแบบนักเรียนศิลปะอย่างเต็มที่ ได้พบกุสตาฟ กูร์เบท์ ผู้ให้คำแนะนำแก่เขาในบางครั้ง และมีอิทธิพลในงานยุคต้นๆ ของเขาด้วย ปี ค.ศ. 1859 วิสท์เลอร์เขียนภาพ *At the Piano* ซึ่งมีองค์ประกอบแหวกแนวไปในทำนองเดียวกับ มาเน็ท, เดอกาส์, ภาพพิมพ์ญี่ปุ่น และรวมทั้งกูร์เบท์ด้วย เมื่อกรรมการชาลงตัดสินไม่รับภาพนี้เข้าร่วมแสดง เขาก็นำมันออกแสดงเสียเอง

ต่อมาภายในปีเดียวกันนั้นเขาไปอยู่ที่เวปป์เพียร์ ในลอนดอนหลายเดือน เพื่อทำภาพพิมพ์โลหะชุดแม่พิมพ์แทมส์ ความประทับใจในงานของโกยาที่เกิดขึ้นแก่เขาเมื่อครั้งไปชมงานแสดงภาพจิตรกรรมสเปนที่เมืองแมนเชสเตอร์ในปี ค.ศ. 1857 นั้น จะเห็นได้ชัดในงานภาพพิมพ์ส่วนใหญ่ของเขา

ในประเทศอังกฤษนี่เองที่วิสต์เลอร์ได้พบกับโจอันนา เฮฟเฟอร์มัน หญิงสาวชาวไอริชที่มาเป็นแบบให้ และตกเป็นภรรยาลับของเขาด้วย เขาพาเธอไปประเทศฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1861 กูร์เบท์เขียนภาพของ “โจ” (Joanna Hefferman) แล้วให้ชื่อภาพว่า *La Belle Irlandaise* (สาวสวยไอริช) ในภาพเธอมีผมสีแดงยาวสลวยสวยงามมาก วิสต์เลอร์เขียนภาพเธอในชุดสีขาวตลอดโดยมีฉากหลังเป็นสีขาวด้วย ภาพนี้ชื่อ *The White Girl* ได้ออกสู่สายตาประชาชน ณ งานแสดงศิลปกรรมที่ถูกปฏิเสธ ในปี ค.ศ. 1863 แบบฉบับของผู้หญิงในภาพที่วิสต์เลอร์เขียนดูเหมือนจะเอามาจากดิงเด์ กาเบรียล โรสเช็ตติ แต่ทว่าไม่มีลักษณะระห้อยหย้อยเหมือนของโรสเช็ตติ อันที่จริงแล้วภาพนี้แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาไม่มีความสำคัญสำหรับวิสต์เลอร์

หลังการเดินทางไปสเปนใน ค.ศ. 1862 วิสต์เลอร์ก็ตั้งหลักฐานถาวรอยู่ในลอนดอน โดยซื้อบ้านที่ไซแอนวอลล์ ริมฝั่งแม่น้ำเทมส์ เขาเป็นผู้ที่ชักพาให้ชาวอังกฤษรู้จักรสนิยมแบบญี่ปุ่นอย่างเช่นภาพพิมพ์ วัสดุสิ่งของต่างๆ และเครื่องกระเบื้องลายคราม อิทธิพลตะวันออกปรากฏชัดในภาพเขียนของเขาชื่อ *Princess of the Land of Porcelain* (ค.ศ. 1864) อิทธิพลเหล่านี้จะปรากฏในงานระยะหลังๆ ของเขาก็เฉพาะในแบบที่แปรรูปแล้วเท่านั้น

ปลายทศวรรษที่ 1860 และทศวรรษที่ 1870 เป็นช่วงเวลาที่วิสต์เลอร์มีผลงานมากที่สุด ภาพวิวัฒนาการของแม่น้ำเทมส์ยามราตรีที่เขาให้ชื่ออย่างเพราะฝรั่งว่า *Nocturnes* (ยามรัตติกาล) ก็เขียนขึ้นในเวลานี้ นอกจากนี้แล้วยังมีชุดภาพเหมือนที่โด่งดังมาก มี

ภาพรัตติกาลสี่ตัว และสี่ทอง : จรวดตก ราว ค.ศ. 1874 ขนาด $23\frac{3}{4}'' \times 18\frac{3}{8}''$ สถาบันศิลปะติรรอยท์

ภาพ *The Artist's Mother* และภาพ *Thomas Carlyle* ซึ่งทั้งสองภาพมีชื่อต่อมาว่า *Arrangement in Gray and Black No. 1* และ *No. 2* เป็นต้น อีกทั้งยังมีภาพเหมือนที่งามละเมียดละไม คือ *Portrait of Miss Cecily Alexander* ซึ่งได้ชื่อว่า *Harmony in Gray and Green* ในภาพเหล่านี้มีภาพตัวผีเสื้อ ซึ่งวิสต์เลอร์ใช้แทนลายเซ็นปรากฏอยู่หลังฉาก

องค์ประกอบสีเทาและสีดำเบอร์ 2 : โทมัส คาร์ลิล
ค.ศ. 1872 ขนาด 67 $\frac{3}{8}$ " x 56 $\frac{1}{2}$ " พิพิธภัณฑ์ศิลปะ
กลาสโกว์

ใน ค.ศ. 1877 จอห์น รัสกิน (John Ruskin) ผู้เป็นนักวิจารณ์ศิลปะคนสำคัญได้เข้าทำลายภาพเขียนของวิสต์เลอร์ขณะแสดงอยู่ ณ ห้องภาพโกรซเวเนอร์ ด้วยความโกรธเคือง เพราะเขา “คาดไม่ถึงเลยว่าจะได้เงินจำนวนนั้น ขอเก็บเงินค่าสาดสีที่กระป๋องใส่หน้าคนดูถึง 200 กิโนี่” วิสต์เลอร์ฟ้องเรียกค่าเสียหาย และเมื่อผลการตัดสินของศาลปรากฏออกมา ความรุ่งโรจน์ในงานและในสังคมของเขาก็ตกวูบลง วิสต์เลอร์ขณะคดีแต่ก็ได้รับเงินชดใช้ค่าเสียหายเพียงน้อยนิด และเมื่อมีคำสั่งให้ต่างฝ่ายต่างจ่ายค่าศาล ประชาชนก็ช่วยกันออกเงินให้รัสกิน ส่วนวิสต์เลอร์นั้นต้องจ่ายเองจนสิ้นเนื้อประดาตัว ไม่ว่าจะเป็นคนละลูกขุน หรือประชาชนคนดูไม่มีใครชอบภาพชุด *Nocturnes* ที่เป็นต้นเหตุแห่งกรณีพิพาทนี้เลย เพราะมันมีรูปลักษณ์แบบอิมเพรสชันนิสต์ที่มีแต่กลิ่นอายแสงสีที่จางหายเมื่อถูกชกัวใช้เวลาเขียนภาพเหล่านี้นานเท่าใด วิสต์เลอร์ก็ตอบว่าเขาคิดราคาค่าเสียหายไม่ใช่สำหรับแรงงานสองวัน แต่ “สำหรับความรู้ที่ได้สั่งสมมาชั่วชีวิต”

ในเวนิสตั้งแต่ ค.ศ. 1879 ถึง ค.ศ. 1880 เขาผลิตภาพพาสเทลและภาพพิมพ์โลหะออกมาเป็นจำนวนมาก ภาพพิมพ์ของเขามีแต่ประกายแสงในเมืองอันระยิบระยับไปทั้งภาพนั้นเป็นต้นแบบให้แก่ศิลปะภาพพิมพ์ในแบบนี้ เมื่อวิสต์เลอร์กลับมาลอนดอนอีกครั้ง เขาก็ขายภาพออกไปได้เรื่อยๆ จึงทำให้ชีวิตกลับคืนสู่สภาพปกติอีกครั้งหนึ่ง แต่กระนั้นความขมขื่นก็ยังไม่สิ้นไปจากใจ เขากลายเป็นคนที่ไม่ร่าเริง ไม่เชื่อใจใครอีก ด้วยเคยเป็นคนทะนงตนถือความคิดเห็นของตัวเองเป็นใหญ่ตลอดมา สำหรับเขาศิลปินคือบุคคลที่อยู่เหนือคำวิจารณ์ธรรมดา และมาบัดนี้ลัทธิตี “ศิลปะเพื่อศิลปะ” ก็เข้าครอบงำเขา แนวปัญญาความคิดของเขาค่อยๆ กับของออสการ์ ไวลด์ (Oscar Wilde) ผู้อ่อนเยาว์กว่าเขามากแต่ทว่าสนิทชิดชอบกัน แต่ของเขาเป็นอิสระและเป็นส่วนตัวกว่า อย่างไรก็ตาม